

ЖАЛБА
ДО
ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ ЗА НЕСПАЗВАНЕ НА ПРАВОТО НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Жалбоподател: Фондация „Български адвокати за правата на човека“, организация с идеална цел, учредена съгласно правото на Република България през 1993 г., която си поставя за цел да съдейства за утвърждаване и ефективно прилагане в България на международните стандарти в областта на правната защита на правата на човека,

Адрес: Република България, гр. София 1000, ул. „Ген. Й. Гурко“ № 49 А, ет.3, ап.7,
Телефон/Факс: +359 2 980 39 67, e-mail: hrlawyer@blhr.org, web: www.blhr.org

представявана за целите на настоящото производство пред Европейската комисия от адвокат Станислав Костов от Софийската адвокатска колегия, тел: +359 889 231 581, e-mail: kostov.stanislav@gmail.com

срещу Република България, която, с изискването за внасяне на пропорционална държавна такса по делата за ангажиране на отговорността на държавата за вреди, причинени от съд, който разглежда спор като последна инстанция, е нарушила чл. 47 от Хартата на основните права на ЕС и принципите на ефективност и равностойност, изведени в практиката на Съда на Европейския съюз

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

НОРМАТИВНА УРЕДБА

Право на Европейския съюз

Харта на основните права на Европейския съюз

Член 47

Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес

Всеки, чийто права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в настоящия член условия.

Всеки има право неговото дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. Всеки има възможността да бъде съветван, защитаван и представляван.

На лицата, които не разполагат с достатъчно средства, се предоставя правна помощ, доколкото тази помощ е необходима, за да се осигури реален достъп до правосъдие.

Национално право

Граждански процесуален кодекс (в сила от 01.03.2008 г., обн. ДВ., бр. 59 от 20 юли 2007 г., посл. изм. ДВ, бр. 98 от 28 ноември 2014 г.)

Задължение за такси и разноски

Чл. 71. (1) По водене на делото се събират държавни такси върху цената на иска и разноски за производството. Когато искът е неocenяем, размерът на държавната такса се определя от съда.

(2) Когато предмет на делото е право на собственост или други вещни права върху имот, размерът на държавната такса се определя върху една четвърт от цената на иска.

Държавни такси

Чл. 73. (1) Държавните такси са прости и пропорционални.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

(2) Простите такси се определят въз основа на необходимите материално-технически и административни разходи по производството. Пропорционалните такси се определят върху интереса.

(3) Държавната такса се събира при предявяване на искането за защита или съдействие и при издаване на документа, за който се плаща такса, съгласно тарифа, приета от Министерския съвет.

(...)

Закон за отговорността на държавата и общините за вреди (загл. изм. - ДВ, бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г.) (в сила от 01.01.1989 г., обн., ДВ. бр. 60 от 5 август 1988 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 98 от 11 декември 2012 г.)

Отговорност за дейност на правозащитните органи

Чл. 2. (1) (Предишен текст на чл. 2, изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., в сила от 30.05.2008 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2012 г.) Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда, при:

1. задържане под стража, включително като мярка за неотклонение, домашен арест, когато са били отменени, прилагане от съда на задължително настаняване и лечение или принудителни медицински мерки, когато те бъдат отменени, както и при всички други случаи на лишаване от свобода в нарушение на чл. 5, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, съставена в Рим на 4 ноември 1950 г. (ратифицирана със закон - ДВ, бр. 66 от 1992 г.) (обн., ДВ, бр. 80 от 1992 г.; изм., бр. 137 от 1998 г.; попр., бр. 97 от 1999 г. и бр. 38 от 2010 г.), наричана по-нататък "Конвенцията";

2. нарушаване на права, защитени от чл. 5, § 2 - 4 на Конвенцията;

3. обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано;

4. налагане на наказание по Наказателния кодекс или на административно наказание, когато лицето бъде оправдано или административното наказание бъде отменено;

5. прилагане от съда на административна мярка, когато решението му бъде отменено като незаконосъобразно;

6. изпълнение на наложено наказание над определения срок или размер;

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

7. незаконосъобразно използване на специални разузнавателни средства.

(2) (Нова - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 19.11.2012 г.) Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от съдебни актове по Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество.

(3) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2008 г., в сила от 30.05.2008 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 19.11.2012 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2012 г.) Исковете по ал. 1 и 2 се разглеждат по реда, установен в Гражданския процесуален кодекс.

Отговорност за дейност на органите на съдебната власт за нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок

Чл. 2б. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2012 г.) (1) Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията.

(2) Исковете по ал. 1 се разглеждат по реда на Гражданския процесуален кодекс, като съдът взема предвид общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

(3) Предявяването на иск за обезщетение за вреди по висящо производство не е пречка за предявяване на иск и след приключване на производството.

Такси и разноски

Чл. 9а. (Нов - ДВ, бр. 43 от 2008 г., в сила от 30.05.2008 г.) (1) За делата по този закон се внася проста държавна такса в размер, определен с тарифата, приета от Министерския съвет.

(2) Разноски по делата, както и разноски по изпълнението не се внасят предварително.

Тарифа за държавните такси, които се събират от съдилищата по Гражданския процесуален кодекс (ГПК) (в сила от 01.03.2008 г., приета с ПМС № 38 от 27.02.2008 г., обн. ДВ. бр. 22 от 28 Февруари 2008 г., посл. изм. и доп., ДВ. бр. 24 от 12 Март 2013 г.)

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

Чл. 1. По искова молба, насрещна искова молба и молба на трето лице със самостоятелни права се събира такса 4 на сто върху цената на иска, но не по-малко от 50 лв.

Чл. 2а. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 30.05.2008 г.) По иски за обезщетение по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди се събира такса, както следва:

1. от граждани, еднолични търговци и юридически лица с нестопанска цел - 10 лв.;
2. от юридически лица, без посочените по т. 1 - 25 лв.

Чл. 18. (1) За обжалване пред въззивна инстанция и по молба за отмяна се събира такса в размер 50 на сто от таксата, дължима за първоинстанционното производство, върху обжалвания интерес.

(2) За касационно обжалване се събира такса, както следва:

1. за произнасяне по допускане на касационното обжалване - 30 лв. при подаване на касационната жалба;
2. за разглеждане на касационната жалба - 50 на сто от таксата, дължима за първоинстанционното производство, върху обжалвания интерес.

(3) (Нова - ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 30.05.2008 г.) За обжалване пред въззивна и касационна инстанция и по молби за отмяна по делата, водени по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, се събират такси в размер на половината от предвидените по чл. 2а.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА ФАКТИТЕ

Дело „Рекламна агенция – Бултоп“ ЕООД срещу Върховния административен съд

1. На 7 април 2014 г. еднолично дружество с ограничена отговорност „Рекламна агенция - Бултоп“ предявява пред Софийския градски съд (СГС) иск срещу Върховния административен съд на Република България за обезщетяване на вредите, причинени на дружеството от окончателно съдебно решение, постановено при явно неспазване на постоянната практика на Съда на ЕС в областта на данъка върху добавената стойност. Искът е с правно основание т. т. 55 и 56 от мотивите на Решение от 30.09.2003 г. на Съда

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

на Европейския съюз, *Köbler*, C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513. За разглеждането на иска е внесена проста държавна такса от 25 лв. По така предявения иск СГС образува гражданско дело № 4820/2014 г., което е разпределено на Гражданско отделение, I-19 състав.

2. С разпореждане от 12 юни 2014 г. исковата молба е оставена без движение, като на ищеца е предоставен седемдневен срок за довносяне на пропорционална държавна такса в общ размер на 1733.40 лв. (Приложение № 1). Със своя молба от 24 юни 2014 г. ищецът е отказал да до внесе пропорционалната такса, като се е позовал на принципите на ефективност и равностойност, изведени в практиката на Съда на ЕС и е поискал отправяне на преюдициално запитване за тълкуване на чл. 47 от Хартата на основните права на ЕС.

3. С разпореждане от 3 юли 2014 г. СГС е оставил без уважение искането за отправяне на преюдициално запитване и е дал нов седемдневен срок за внасяне на пропорционалната такса, като е приел за „несъстоятелни“ твърденията за приложимост на правото на ЕС и на практиката на Съда на ЕС (Приложение № 2).

4. Тъй като исканата такса не е внесена, с разпореждане от 9 септември 2014 г. делото е прекратено (Приложение № 3). Това определение е обжалвано с частна жалба пред Софийски апелативен съд (САС) (частно гражданско дело 3760/2014 г.) като ищецът отново е поискал отправяне на преюдициално запитване до Съда на ЕС за тълкуване на чл. 47 от Хартата на основните права и прилагането на принципите на ефективност и равностойност. Със свое определение от 11 ноември 2014 г. САС е потвърдил първоинстанционното определение, като не е уважил искането за отправяне на преюдициално запитване до съда на ЕС (Приложение № 4).

5. Определението на Софийския апелативен съд е обжалвано пред Върховния касационен съд (ВКС), като отново е поискано отправяне на преюдициално запитване до Съда на ЕС. Със свое определение от 12 януари 2015 г. по дело № 7269/2014 г. ВКС е допуснал определението до обжалване, но го е оставил в сила със следните аргументи: „Обезщетенията, предвидени в ЗОДОВ са изчерпателно изброени и се съдържат в разпоредбите на чл.2, чл.2а и чл.2б от посочения закон. В нито една от визираните разпоредби не се предвижда отговорност на държавата за вреди, причинени от съд в резултат на нарушение правото на Европейския съюз. Следователно, след като специалният закон не предвижда отговорността на държавата по визираното в исковата молба основание, то неприложима е и специалната разпоредба на чл.2а от тарифата. Ето защо дължимата от ищеца в настоящия случай държавна такса е по чл.1 от тарифата.“ ВКС не се е произнесъл по искането за отправяне на преюдициално запитване (Приложение № 5).

Дело „Прециз-2“ ЕООД срещу Върховния административен съд

6. На 7 февруари 2013 г. еднолично дружество с ограничена отговорност „Прециз – 2“ предявява на основание на чл. 4, параграф 3 от Договора за ЕС иск срещу Върховния административен съд на Република България за обезщетяване на вредите, причинени на дружеството с окончателно съдебно решение поради отказ за приспадане на данъчен кредит при явно несъобразяване на постоянната практика на Съда на ЕС. За разглеждане на иска е платена проста държавна такса в размер на 25 лв. Искът е предявен пред Софийския градски съд, гр. д. 1782/2013 г. и е разпределен на ГО, I-16 състав.

7. С разпореждане от 21 март 2013 г. исковата молба е оставена без движение, като, освен всичко друго, на ищеца е разпоредено да довнесе пропорционална държавна такса в размер на 2561,89 лв. (Приложение № 6) На 10 април 2013 г. определената такса е внесена в пълен размер, като ищецът е поискал СГС да отмени разпореждането си относно таксата, тъй като противоречи на принципите на ефективност и равностойност.

8. С молба от 19 ноември 2013 г. ищецът е поискал спиране на делото и отправяне на преюдициално запитване до Съда на ЕС, като единият от въпросите засяга основателността и размера на събраната държавна такса.

9. В открито съдебно заседание, проведено на 2 декември 2013 г. искането за отправяне на преюдициално запитване е отхвърлено. С решение от 3 януари 2014 г. предявеният иск е отхвърлен.

10. На 21 януари 2014 г. ищецът подава въззивна жалба до САС срещу така постановеното решение, като за разглеждане на жалбата внася проста държавна такса в размер от 12.50 лв. съгласно чл. 18, ал. 3 от Тарифата за таксите, които се събират от съдилищата по ГПК. С разпореждане от 22 януари 2014 г. въззивната жалба е оставена без движение, като е предоставен едномесечен срок за донасяне на пропорционална такса в размер на 1280.92 лв. (Приложение № 7). Исканата такса е внесена на 31 януари 2014 г. С решение от 11 ноември 2014 г. по гражданско дело 1462/2014 г. първоинстанционното решение е потвърдено, като САС отхвърля искането за отправяне на преюдициално заключение.

11. На 9 януари 2015 г. въззивното решение е обжалвано пред ВКС.

Дело „Норд Холдинг“ АД срещу Върховния административен съд

12. На 4 август 2014 г. акционерно дружество „Норд Холдинг“ предявява пред СГС иск срещу Върховния административен съд на Република България за обезщетяване на вредите, причинени на дружеството от окончателно съдебно решение, постановено при явно неспазване на постоянната практика на Съда на ЕС в областта на данъка върху добавената стойност. Искът е с правно основание т. т. 55 и 56 от мотивите на Решение от 30.09.2003 г. на Съда на Европейския съюз, *Köbler*, C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513. За

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

разглеждането на иска е внесена проста държавна такса от 25 лв. По така предявения иск СГС образува гражданско дело № 11874/2014 г., което е разпределено на Гражданско отделение, I-8 състав.

13. С разпореждане от 3 септември 2014 г. СГС е оставил исковата молба без движение, като е предоставил едноседмичен срок за представяне на „доказателства, че по сметката на съда е внесен дължимия размер на следващата се ДТ за разглеждане на делото, която се изчислява на 4% от цената на всеки иск (40 000 лева + 15 000 лева + 7762, 80 лева) и в случая възлиза общо на сумата от 2510, 51 лева. Неизпълнение на дадените указания ще бъде основание за връщане на исковата молба!“ (Приложение № 8).

14. На 30 септември с нова молба ищецът е поискал отправяне на преюдициално запитване за тълкуване на правото на ЕС по отношение на размера на дължимата такса. С разпореждане от 17 ноември 2014 г. искането за отправяне на преюдициално запитване е отхвърлено и на ищеца е дадена последна възможност да внесе държавната такса в пълния пропорционален размер (Приложение № 9). С разпореждане от 23.02.2015 г. делото е прекратено окончателно поради невнасянето на пропорционалната държавна такса (Приложение № 10).

Дело „Свиста“ ЕООД срещу Върховния административен съд

15. На 15 януари 2015 г. еднолично дружество с ограничена отговорност „Свиста“ предявява пред СГС иск срещу Върховния административен съд на Република България за обезщетяване на вредите, причинени на дружеството от окончателно съдебно решение, постановено при явно неспазване на постоянната практика на Съда на ЕС в областта на данъка върху добавената стойност. Искът е с правно основание т. т. 55 и 56 от мотивите на Решение от 30.09.2003 г. на Съда на Европейския съюз, *Köbler*, C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513. За разглеждането на иска е внесена проста държавна такса от 25 лв. По така предявения иск СГС образува гражданско дело № 546/2015 г., което е разпределено на Гражданско отделение, I-9 състав.

16. С разпореждане от 21 януари 2015 г. СГС е оставил исковата молба без движение, като е предоставил едноседмичен срок за представяне на „доказателства, за внесена държавна такса по сметка на СГС в размер 4 % от цената на иска, тоест 1468.29 лв.“ (Приложение № 11).

17. С молба от 10 февруари 2015 г. ищецът е поискал преразглеждане на разпореждането и отправяне на преюдициално запитване до Съда на ЕС. С Разпореждане от 16 февруари 2015 г. СГС е разпоредил разпореждането от 21 януари да бъде изпълнено, като в противен случай делото ще бъде прекратено (Приложение № 12).

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

ПРАВНИ ОСНОВАНИЯ

18. Съгласно установената практика на Съда, държавата дължи обезщетяване на вредите в резултат от нарушение на правото на ЕС, които са причинени от съдилища, които разглеждат дела като последна инстанция, (*Köbler*, C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513). Съдът приема, че компетентните да разгледат подобен иск национални съдилища и процесуалните правила за разглеждане на исковете, не трябва да са по-неблагоприятни от правилата, които се прилагат при подобни искове с вътрешноправен характер и да не правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на предоставените от общностното право права (*Rewe/Landwirtschaftskammer für das Saarland*, 33/76, ECLI:EU:C:1976:188; *Van Schijndel*, C-430/93 и C-431/93, ECLI:EU:C:1995:441; *Edilizia Industriale Siderurgica*, C-231/96, ECLI:EU:C:1998:401).

19. Наред с това, чл. 47, първата алинея от Хартата на основните права на ЕС предвижда, че всеки, чийто права и свободи, гарантирани от правото на ЕС, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд.

20. Българското право не предвижда възможност за ангажиране на отговорността на държавата за вреди, причинени от правораздавателни органи, извън изчерпателно изброените в чл. 2 и 2б от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) случаи. Най-общо тези случаи обхващат нарушенията, предвидени в чл. 5 (право на свобода и сигурност) и чл. 6 (право на справедлив процес) от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, по която Република България е страна от 1992 г.

21. ЗОДОВ е специален закон и урежда изчерпателно хипотезите, при които може да бъде ангажирана отговорността на държавата за вреди, причинени от национален съд. Някои от хипотезите по чл. 2 от ЗОДОВ обхващат случаи на ангажиране на отговорност в резултат от неправилни съдебни актове, (чл. 2, ал. 1, т. 4 и 5). С изключение на тези хипотези, исковете за обезщетяване на вреди, причинени от неправилно решение на съдебен орган, който разглежда дело като последна инстанция, които са предявени по общия ред, са недопустими по българското право.

22. Окончателните национални съдебни решения, които са постановени в нарушение на правото на ЕС, също представляват неправилни съдебни решения. Основанието за предявяването на искове за обезщетяване на вредите, причинени с тези решения, се намира в правото на ЕС (*Köbler*, C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513). Поради това обстоятелство и независимо, че тези искове не са включени в хипотезите на ЗОДОВ, те се приемат за разглеждане от българските съдилища по общия ред на Гражданския процесуален кодекс.

23. За разглеждането на граждански дела по общия ред на Гражданския процесуален кодекс българското законодателство предвижда да се събира пропорционална държавна

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

такса в размер от 4 % върху цената на иска, като не се предвижда горна граница върху размера на таксата (чл. 1 от Тарифата за таксите, които се събират от съдилищата по ГПК („Тарифата“). За разглеждането на делата по ЗОДОВ, съгласно чл. 2а от Тарифата, се събира проста държавна такса в размер на 10 лв. от физически лица и сдружения с нестопанска цел и от 25 лв. от останалите юридически лица. Тази проста такса е въведена в Тарифата в резултат от решения на Европейския съд по правата на човека срещу България, сред които и Станков с/у България, жалба № 68490/01), съгласно което:

67. (...) независимо от това, че въвеждането на правосъдни такси преследва, по принцип, цел, която е съвместима с доброто управление на правосъдието, Съдът заключава, че трудностите от практически порядък, произлизащи от определянето на вредите и лихвите, които могат да бъдат получени въз основа на закона за отговорността на държавата за вреди, комбинирани с относително високата и не гъвкава ставка на таксата за въпросните разходи, са наложили на жалбоподателя ограничение на неговото право на достъп до съд, което е несъотносимо с преследваната законова цел. От това следва, че е налице нарушение на член 6 § 1 на Конвенцията.“

24. Между другото, съгласно сравнителноправния анализ на Европейския съд по правата на човека в цитираното решение по делото Станков срещу България, параграф 25 и сл., по дела за ангажиране на отговорността на държавата за вреди единствено в Република България до промяната на Тарифата се е събираща пропорционална държавна такса без горна граница.

25. Следва да се има предвид, че пропорционална държавна такса в размер от 4 % понастоящем се събира само по делата за обезщетяване на вреди, които се основават на правото на ЕС, тъй като те не попадат в изричните хипотези на ЗОДОВ. Както беше посочено, други дела за обезщетяване на вреди поради неправилни съдебни решения съгласно българското право не могат да се водят.

26. С оглед на изложеното следва да се установи дали прилагането на пропорционална държавна такса единствено за исковете за обезщетяване на вреди, които се основават на правото на ЕС, не нарушава правото на ЕС.

27. Вярно е, че определянето на размера на държавните такси е в правомощията на националния законодател. Вярно е също така, че при исковете за обезщетяване на вреди, причинени от нарушение на правото на ЕС, по силата на процесуалната си автономия държавите членки са компетентни да определят компетентната юрисдикция и процесуалните правила за разглеждането на тези искове. Тази процесуална автономия обаче не е безгранична. Тя се ограничава от цитираните по-горе принципи на ефективност и равностойност.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

28. Що се отнася до спазването на принципа на равностойността, следва да се има предвид, че единствените искиове за вреди от правораздавателна дейност, които могат да се предявят пред българските съдилища, са, от една страна, исковете по чл. 2 и 2б от ЗОДОВ, а от друга – исковете на основание на правото на ЕС. По първите се събира проста държавна такса, а по вторите – пропорционална държавна такса от 4 % без горна граница. Поради това, събирането на пропорционалната държавна такса поставя иска за обезщетяване на вреди, който има основание в правото на ЕС, в по-неблагоприятно положение от исковете по чл. 2 и 2б от ЗОДОВ.

29. Що се отнася до спазването на принципа на ефективността, две групи съображения следва да се имат предвид. На първо място, в настоящата жалба са посочени случаи, при които на данъчнозадължени лица е отказано приспадане на данъчен кредит. В подобна ситуация националните органи са нарушили право на данъчнозадължено лице, което произтича от правото на ЕС, каквото е правото на приспадане на данъчния кредит, в резултат на което на това лице не е възстановена определена, понякога значителна, парична сума. Ако наред с това данъчнозадълженото лице бъде принудено да плати и пропорционална държавна такса върху размера на претендираната вреда, която може да съвпадне или да е по-голяма от размера на неприспаднатия данъчен кредит, това лице ще бъде изправено пред избора или да се откаже от определена сума (размера на неприспаднатия данъчен кредит или невъзстановен ДДС) или да инвестира допълнителна парична сума под формата на държавна такса, за да получи справедливо обезщетение.

30. На второ място, липсата на горна граница върху пропорционалната държавна такса също може да засегне принципа на ефективността. Както беше посочено, именно с оглед на осигуряване на ефективния достъп до съд в подобни случаи практиката на Европейския съд по правата на човека се противопоставя на националните държавни такси по такива искиове, които могат да затруднят или да поставят в по-неблагоприятно положение жалбоподателя. Особено в случаи, когато държавата неоснователно не възстановява ДДС или не приспада данъчен кредит, понякога в значителни размери, несъществуването на горен праг на държавната такса може да засегне принципа на ефективността. Така например, ако неприспаднатият кредит е в размер на 10 милиона лева, дължимата държавна такса само за първата инстанция ще бъде в размер на 40000 лв., което на практика ще направи невъзможно упражняването на правото на обезщетяване, което е предвидено в правото на ЕС.

31. Поради изложеното смятаме, че действащото българско законодателство относно държавните такси, които се събират по исковете за обезщетяване на вреди, които искиове имат основание в правото на ЕС, противоречи на чл. 47 от Хартата и на принципите на равностойност и ефективност. Пропорционалната държавна такса без горен праг, която се събира по тези искиове, на практика оказва възпиращо действие спрямо физическите и юридическите лица да упражняват предвидените от правото на ЕС права.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

32. Бихме искали да подчертаем, че чл. 47 от Хартата намира приложение в настоящия случай по силата на чл. 51, параграф 1 от Хартата, тъй като става дума за упражняване на право, което има своето основание в правото на ЕС и държавите са длъжни да допуснат разглеждането на исковете за обезщетяване на вреди именно по силата на правото на ЕС. Съгласно постоянната практика на Съда на ЕС правото на достъп до съд не е ограничено само до защита на основните права, а включва и защитата на всички права и свободи, гарантирани от правото на ЕС (*Fouwels e.a. / Комисия*, F-8/05 REV, ECLI:EU:F:2011:145, параграф 53).

33. Наред с това, бихме искали да обърнем внимание, че чл. 47 от Хартата следва да се приложи в светлината на решенията на Европейския съд по правата на човека (чл. 52 параграф 3 от Хартата).

34. За съжаление, въпреки многократните искания за отправяне на преюдициално запитване по въпроса за съвместимостта на пропорционалната такса с правото на ЕС, националните съдилища не отправиха такова запитване. Въпросът за съвместимостта на подобна такса с правото на ЕС не е бил предмет на тълкуване от Съда на ЕС и по него няма установена съдебна практика. Едно от малкото произнасяния на Съда на ЕС в областта на ефективния достъп до съд и правилата за съдебните разноски е направено по делото *DEB*, C-279/09, ECLI:EU:C:2010:811, в което Съдът приема, че принципът на ефективна съдебна защита, закрепен в чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че не се изключва възможността юридически лица да се позовават на него и че предоставената в приложение на този принцип помощ може да обхваща по-специално освобождаването от авансово плащане на разноски във връзка с производството и/или съдействие от адвокат.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,
УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,**

1. С оглед на всичко изложено, моля да приемете решение за започване на производството по чл. 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз срещу Република България за това, че като поддържа национално законодателство относно държавните такси, които се събират по исковете за обезщетяване на вреди, причинени от българските съдилища в нарушение на правото на ЕС, тя не е изпълнила своите задължения по Договора.

2. С оглед на значителния интерес, свързан с прилагането на правото на ЕС и еднопосочната практика на българските съдилища, моля да разгледате жалбата приоритетно.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

3. В състояние сме да представим и други доказателства относно изложените в жалбата твърдения при поискване от страна на Европейската комисия.
4. Даваме право на Европейската комисия по време на своите действия пред Република България да разкрие идентичността на жалбоподателя Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и на адвокат Станислав Костов, както и на дружествата „Рекламна агенция – Бултоп“ ЕООД, „Прециз-2“ ЕООД, „Норд Холдинг“ АД и „Свиста“ ЕООД.

С уважение,

Адвокат Станислав Костов

Фондация „Български адвокати за правата на човека“

София, 21 март 2015 г.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Български адвокати за правата на човека“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.